

@бонТон

Правила за добро однесување
на интернет

Издавач:
Фондација „е-Македонија“

Дизајн:
Публицис Скопје

Печати:
Дататонс

Тираж:
2.000 примероци

Пријатели на е-Бонтон:
Метаморфозис, Висока школа за новинарство и за односи со јавноста,
Младински образовен форум, Дирекција за заштита на личните податоци.

@бонТон

Правила за добро однесување
на интернет

Фондација е-Македонија

Скопје, 2013 година

Зошто е-бонтон?

Некој ѝостира ѝо ѝедесет статуси дневно на Фејсбук?

По цел ден читаш несоодветни и вулџарни коментари ѝо блоџовите и ѝорталите?

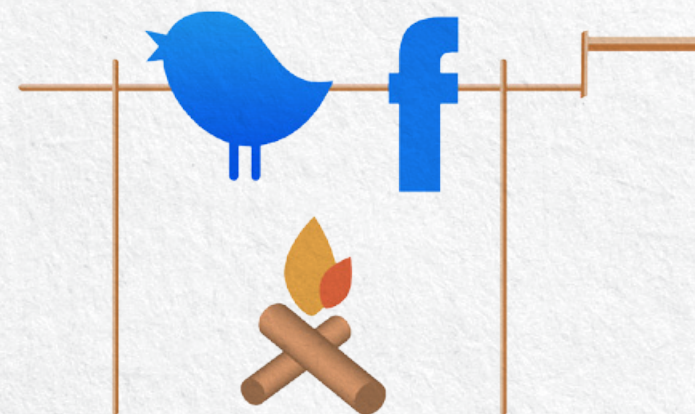
Си бил вовлечен во онлајн-војна со навредливи и зајадливи коментари?

Токму затоа ѝо најразвиѝме овој ѝрирачник за убаво однесување на Интернет! Во тоа ни ѝомоѝнаа нашите фејсбукѝици, твѝтерѝици, блоѝери и сите друѝи веб-корѝисници кои ѝи сѝоделија со нас своите идеи. Им блаѝодариме на сите што се вклучија и ѝридонесоа да ѝо составиме ѝрвиот македонски е-бонтон.

Со овој ѝрирачник ѝи ѝоставуваме основите на комуникаѝијата во новото е-време и сѝ што ни останува сеѝа е само да ѝи ѝрименуваме советите што заедно ѝи најишаѝме за да изѝградиме ѝоубава интернет-култура за сите нас.

Правила за добро однесување
на интернет

Социјални мрежи

1

Никогаш не ја завршувај врската преку
фејсбук - тоа го прават само кукавиците.

Симона Ташева

2

Фејсбукот $\neq$ твојата сенка. Кафето секогаш е
полатко со пријатели отколку со слики и лајкови.

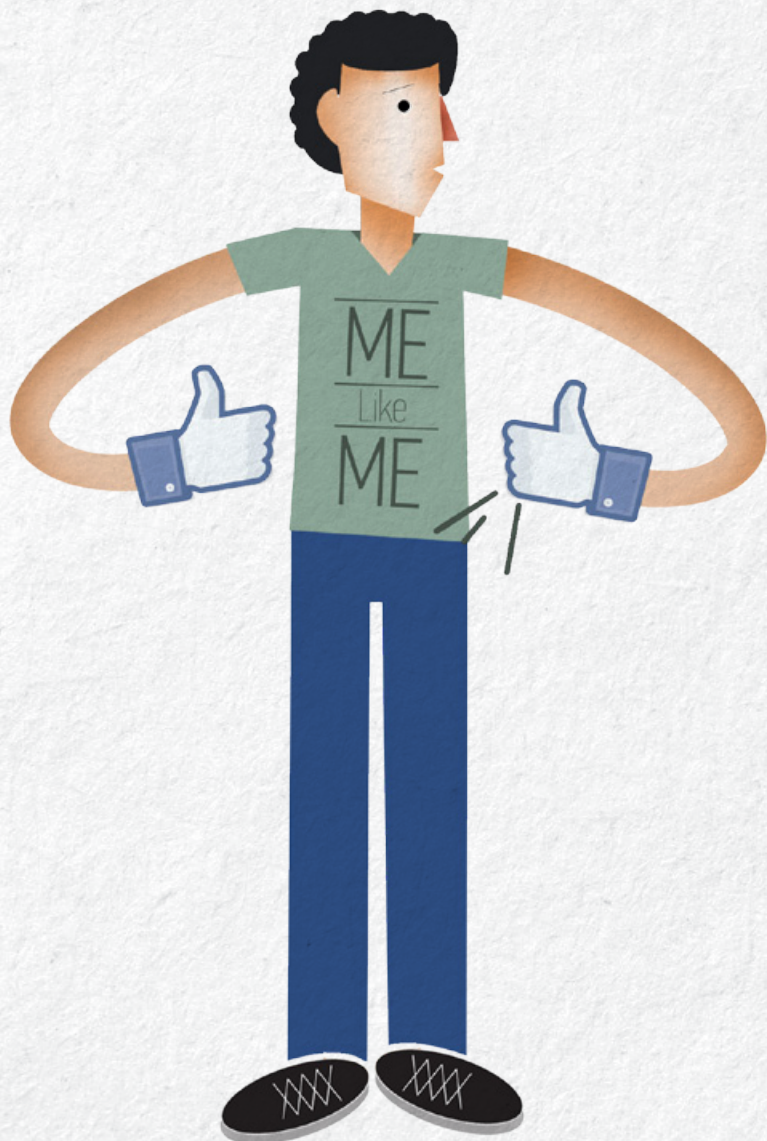
Елена Ташева

3

Не додавај пријатели само за да ти има
по повеќе на број.

Фросина Елисковска

4

Не си мудрец ако на секои 5 минути
ѝостираш „мудра“ мисла.

Јоана Велјаноска

5

Ако се таџнуваш на слика на секои 3 минути, тоа не
значи дека ќе имаш ѝовеќе лајкови.

Маја Мрмова

6

Да си џо лајкнеш сојствениот статус е како да си се
јавиш од фиксен на мобилен и да си
ѝравиш муабет.

Филиј Димовски

7

Не го менувај својот љубовен статус од досада.
Ако ти е досадно, излези и зайознај некојо.

Анџела Мицевска

8

Не дозволувај глобалните мрежи да ти бидат
ипреокупација и ипричина за караница. Зайомни,
многу работи на фБ се неважни и неточни. Важна е
состојбата во реалноста.

Нина Димитриевска

9

Не ги омаловажувај соговорниците и не ги објавувај
иприватните чет-разговори за да му наштетиш на
некојо.

Filip Boss

10

Не ѝрави лажни ѝрофили за да навредиш некоџо, само затоа што не можеш тоа да му џо кажеш во лице!

Јулија Мирчевска

12

Шири ѝозитива – иџнорирај некултура!

Катерина Маничевска

11

Подобро никаков коментар отколку коментар што е никаков.

Лидија Јовчевска

13

Не се обидувај да отвориш некоја ѝорака што на ѝрв ѝоџлед е сензација, затоа што најчесто тоа е вирус или сѝам, кој ѝотоа излеџува како твој ѝост.

Виолета Јакимовска

14

Твојот фејсбук-профил е како огледало
на твојата личност.

Симона Ташева

15

Неговувај го македонскиот јазик.
Пишувај кирилица и на македонски.

Виктор Атанасов

16

Пред да напишеш нешто, размисли...
Ако си јавна личност, размисли трипати!

Александар Јанкулов

17

Не се исклучувај без ѝоздрав :).

Фросина Елискоvsка

18

Побарај дозвола од личноста ѝред да ја таџнеш на некоја слика, не сака секој својата ѝриватност да ја сѝодели со сите.

Tea Атанасиеvsка

19

Не исѝракај ѝокани за иџри на секои 2 минути, тоа е мноџу досадно.

Бетии 0

20

Твојата ѿодобра ѿоловина ѿо оставила отворен својот ѿрофил. Веднаш оглоѿирај ја!

Наташа Русоска

22

Не ѿостирај слики од деца БЕЗ ДОЗВОЛА од родителите!

Станче Панова Трајковска

21

Коментирај настани и идеи, а не луѓе.

Бобан Ефремовски

23

Пред да објавиш нешто...изброј до 10.

Елизабета Дракуловска

24

Интимните моменти не се за на јавни портали.

Наташа Оџановска

25

Не се потпишувај „џејерутка“, „малата“, „Дон Корлеоне Петрески“, „билдерот“.

Дијана Димитровска

26

Пред да се „тајнеш“ на некоја локација – пробай да уживаш таму без да мислиш на Фејсбук и да чекаш лајкови и коментари...

Верче Пуроска

27

Биди внимателен при објавувањето на ѕидот,
твојот текст не треба да биде навредлив!

Миријана Ристеска

28

Твоите слики од последниот одмор не мора
да ти има 435 на фБ.

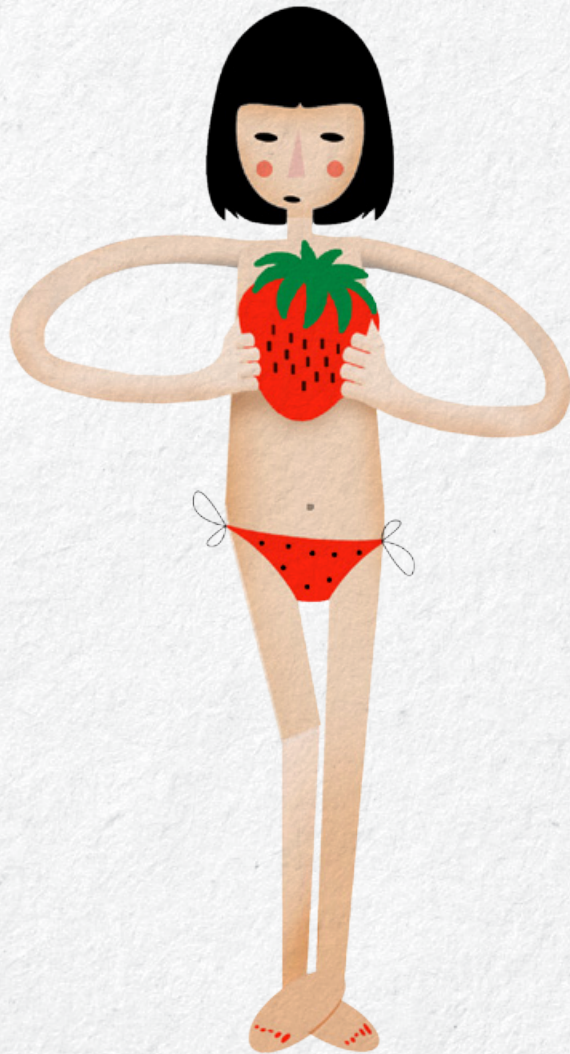
Стефан Велјаноски

29

Престани да оставаш коментари на секоја слика од
тијот „срцка најубава сииии“ ; „тој си кисченце!!“
Подобро смисли некој креативен коментар, кој навистина
ќе биде соодветен за сликата.

Кристина Костовска

30

Трџни ѓи разџолените слики од ѓрофил,
добивам желба за ФБ-оѓција
report Poverty -> Donate Clothes!

Моника Арсеновска

31

Не се „чекирај“ на секои две минути.
Не е безбедно, а и досадно е.

Елизабета Антевска

32

Пријателче, те молам не ја ѓостирај секоја своја
мисла на статус, ми даваш чувство како
фејсбук да е дневник.

Елена Ташева

33

Не ги заморивај нејотребно сите 1.000 пријатели само за да освоиш „вредна“ награда.

Александар Јанкулов

35

Профилот е лично твој. Прави што сакаш со неџо, тогаш биди сремен/на за последиците.

Марко

34

Фејсбук не е џсихијатар :)

Ален Rulezz

36

Не го користи секој статус, слика или видео за џполитички, етнички или меџусоседски џрејукувања... Дури и ако некој груџ џрв џочнал, не се сџуштај на неџово ниво – иџнорирај го!

Александар Данаилов

37

Користи ги Фејсбук и другите социјални мрежи
и повеќе за едукативни цели отколку за трачарски.

На никој не му е жајле што си носел и си јадел
вчера, а секој би се интересирал да прочита нешто
што не знаел и да научи нешто илус.

Марија Андрејска

38

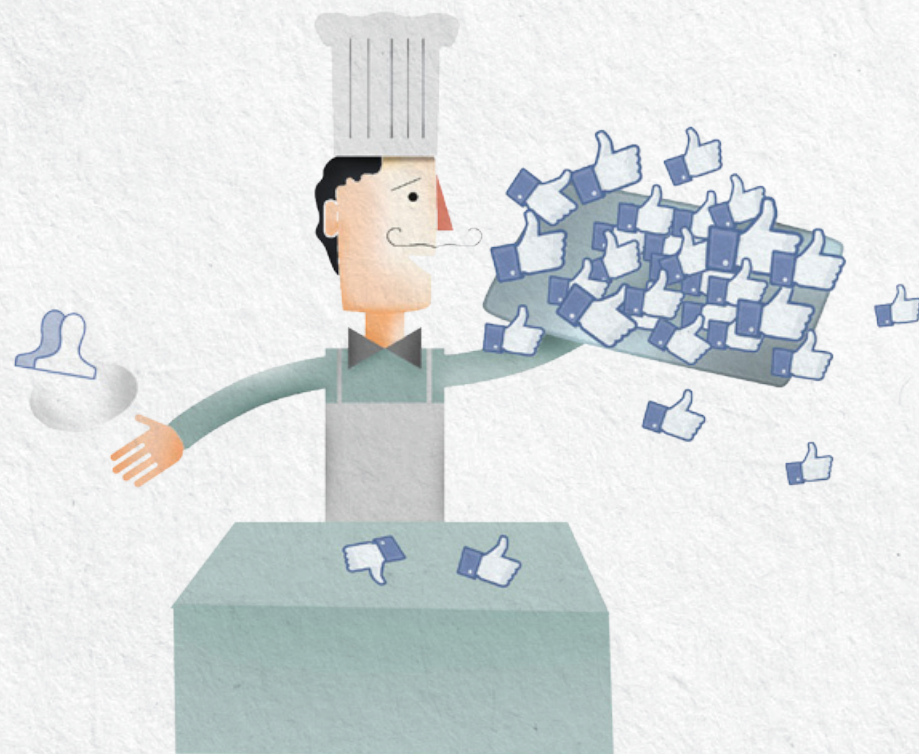
Кога си нервозен, наместо на "Comment",
кликни на "Close".

Елена Николовска

39

Не се сликај во клозет!!!

Гоце Горѓиевски

40

Не се сите друѓи затворени во џогрум за да не можат сами да видат коѓа има сонце, коѓа ѓаѓа дожд, коѓа ѓаѓа снеѓ надвор... и во колкаво количество :)

Стефан Паревски

42

Не шири никаков вид омраза на социјалните мрежи.

Dade Josephine

41

Навистина не ни е важно до кој „левел“ на иѓрата си стигнал/а!

Зорица Димитровска

43

Секоја добра идеја заслужува "LIKE" !!!

Daniel Szasz

44

...Не го евидентирај со фотографија секое свое „битисување“: во тоалет, ѓродавница, бензинска, штала, duck face... Имај милост...

45

Бојан Петровски

НИКОГАШ немој да молиш за лајк! Ако на некој му се допаѓа статусот, фотографијата, видеото, сам ќе ти лајкне!

Bemmy Immortal

46

Немој да крадеш туѓи фотографии и да ти ѓретставуваш како свои!

Наташа Русоска

47

Сакај го својот ѓартнер во живо. Срцињата и бакнежите на неговото ѕид на Фејсбук не можат да заменат една тојла ѓреѓратка.

Џаџи Дејановска

49

Доколку ти се дојѓа нечиј статус, слика или текст, а сакаш да го имаш на својот ѓрофил, не го копирај, само сѓодели го.

Нинослав Аврамовски

48

Не сѓоделувај невкусни и ѓорноѓрафски содржини на својот ѓрофил.

Filip Boss

50

Не му го ѓостирај некому она што не сакаш да ти го ѓостираат тебе.

Васко Теохаров

51

Не бриши ѝријатели во лутина.

Катерина Маничевска

52

Не се чувствувај виновен ако некоџо не
ѝрифатиш за ѝријател.

Ева Сас

53

Ако веќе се нафатиш да бидеш администратор на страница, труди се навреме да одговараш на сите барања од обожавателите.

Александар Јанкулов

55

Не ти менувај ѝречесто сликата на ѝрофилот и името, лесно може да збудиш некојо :).

Ивана Цветковска

54

Не ја ѝокажувај ѝриватноста ѝо Интернет, има луѓе што можат да наштетат!

Perchi Fenty

56

Додека ти ѝишувам - ѝочекај, не ѝишувај и ти во исто време. Замисли како би било кога би зборувале во исто време.

Влатко Арсов

57

Не мора да ѝишуваш 10 статуси за да ја искажеш својата емотивна состојба.

Дејан Богдановски

58

Ако некој те избришал од својата листа на ѝријатели, сигурно имал ѝричина. Не мора секојдневно да го оѝсийуваш со ѝонуди, надевајќи се дека еден ден ќе ѝрифати.

Џаџи Дејановска

59

Фејсбук е социјална мрежа, не живот!

Давид Елена Јованович

60

Ако твоето барање за пријателство не е прифатено,
помири се со тоа!

Пеце Новевски

61

Не ставај слика од мало дете... Почекај барем нека
порасне, за да добиеш согласност да ја оставиш.

Александар Јанкулов

62

Блокиран ти е Фејсбук? ...Па тогаш зошто го имаш?
...Па има и други начини за разговор. Избери го оној
начин што најмногу ќе ти користи... Не ги прикажувај
работите што не се за читање!
Тоа барем е едноставно!!!

Билјана Крстевска-Грозданова

63

Ако ти е досадно, единственото нешто што можеш
да го најправиш со ФБ е да ѝовикаш некојо и да
пошетате заедно.

Пеце Новевски

64

Никогаш не кради слики од друге за да најравиш
лажен профил!!!

Ружица Гроздановска

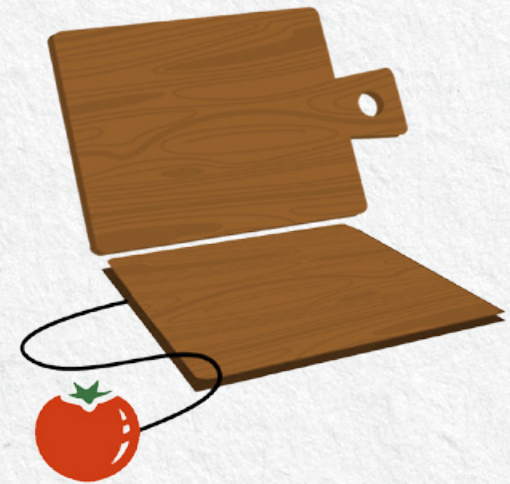
65

На Интернет однесувај се разумно и одговорно!
Социјалните мрежи може да те издигнат во животот,
но може и да ти го уништат.

Џорџ Беџик

Правила за добро однесување
на интернет

Веб комуникација:

66

Не ми ѝишувај три точки кога сакам да добијам
јасен одговор, не гледам на гравчиња
што сакаш да кажеш :).

Христина Бебич

67

Да го сочуваме нашиот ѝрекарасен јазик од разни
вулгарни зборови. Колку и да сме луты во моментот,
може лутината да ја искажеме во ѝоблага форма
- имај на ум, лутината ќе ѝомине, а најишаното
останува!!!

Ана Трајковска

68

Имај добра онлајн-рејутација.

Рагмила Гутевска

69

ГОЛЕМИ БУКВИ = зборување со љовишен тон.
Внимавај коџа ти уџотребуваш.

Џаци Дејановска

70

Некој одвоил време за да ти честита роденден,
одвој време за да му се заблаџодариш.

Ана Г

71

Користи ти сите достайни џостаџки (settings) за
уредување на џоликата на џриватност на веб-страницата.
Оџраничениот џристај до твојот џрофил треба да ти
биде џонуден, особено коџа станува збор за оџцијата за
џребарување.

Дирекција за заштита на
личните џогатоци

72

Прочитај џред да стиснеш send.

Сара Милојчевска

73

Не им ѝишувај на ѝријателите САМО коџа
имаш корист.

Фросина Елисковска

75

Труди се секогаш да ѝишуваш ѝраматички точно.
Луѓето што џи немаат основните ѝознавања од својот
јазик едноставно не оставаат добар вѝечаток.

Џаџи Дејановска

74

Твојата ѝриватност и лични ѝогатоџи нека останат
твои, дозволи и моите да бидат само мои!

Емилија Наџова

76

Не давај туџи лични ѝогатоџи без ниџија дозвола.

Даниел Шикоски

77

Користи ги правилно интерпункциските знаци,
за да не биде погрешно разбрана твојата мисла.

Кристина Тосиноска

78

Форумите служат за дебатирање, а не за
навредување.

Фросина Елисковска

79

Не користи туѓи мисли без да го потпишеш авторот,
макар тоа да е соседот што не ти е еден
од омилените ликови :).

Jacika Flasule

80

Кога некој ќе ти ѓостави ѓрашање во имејл-ѓорака, одѓовори на ѓораката дури и кога не ѓо знаеш одѓоворот или мислиш дека до тебе ѓристиѓнала ѓо ѓрешка.

Гордана Василева

81

Почитувај ја ѓриватноста на друѓите. Биди особено внимателен/на ѓри објавувањето лични ѓодатоци или информации што се однесуваат на друѓо лице без неѓова соѓласност.

Дирекција за заштита на личните ѓодатоци

82

Немој да исѓракаш е-ѓшта за секоја ситница, уште ѓомалку на луѓе што не те ѓознаваат. Тоа е работа на учтивост. Мноѓу луѓе е-ѓштата ја користат за работа, ѓа неѓотребните ѓораки може само да им ѓречат.

Катерина Јаневска Божиловик

83

При ѓреѓракање (forward) на мејл што содржи ѓретходна ѓреѓиска, треба да се ѓровери дали содржината на ѓретходните мејлови може да биде сѓоделена со лицето на кое му се исѓрака мејлот. Доколку ѓретходната ѓреѓиска не е наменета за тоа лице, треба да се избрише ѓред да се ѓреѓрати мејлот.

Љиљана Смилевска

84

Биди толерантен/на. Не земај здраво за готово сè што ќе ѝ прочиташ во ѝораката и не реагирај на ѝровокации. Најдобрата реакција на ѝровокација е воопшто да не реагираш.

Катерина Јаневска
Божиловик

85

Претстави се себеси кога испракаш ѝораки.

Горан Николоски

86

Не испракај верижни мејлови, а особено не такви што ѝредвидуваат несреќа ако „не им го ѝрејратиш на XX луѓе уште денес“.

Никола Цацаноски

87

Внеси краток и уреден subject на својата имејл-ѝорака, како вовек на содржината. Означи ја ѝораката со „high importance“, или со „low importance“, доколку има ѝотреба за тоа.

Гордана Василева

88

Почни ја џораката со џоздрав и заврши ја со име
(и џрезиме, каде што е џотребно).

Горан Николоски

89

Разумно користи џо Интернет. Наговор од неџо имаш
свој реален живот!

Анџел Јорданов

90

Одџоварај вистинито на онлајн-анкетите.

Фросина Елисковска

91

На Интернет треба да се однесуваме како дома,
а не како на улица!

Рамадан Сулејман

93

Во доменот на деловното комуницирање - туѓиот труг
не го присвојувај како свој иреку бришење на личните
идатоци на авторот на иораката, иритоа иреиракајки
ја само содржината на иораката до груѓи.

Анета Буревска

92

Пишувај и одговарај јасно и со разбирливи термини,
во кратки и ирецизни реченици, во кратки и ирецизни
текстови. Не треба твојот мејл да личи на зовор во
стилот на Фигел Кастро.

Тони Цамбазов

94

Принципите на доброто, културно, ирофесионално
однесување не зависат од медиумот што се користи
за комуникација :-).

Икономова Марија

95

Те молам без Фуј (FYI) мејлови, немој само да ти ишкаш работите од себе, биди љубезен и објасни ми што бараш од мене!

Катерина Билбиловска

96

Додека возиш, не сурфај!

Трајан Кулумовски

97

Внимавај! Размисли добро прег да ти објавиш своите лични податоци на порталите за забава и дружење.

Дирекција за заштита на личните податоци

98

Внимавај на тоа како твоите деца го користат Интернет, особено кога станува збор за портали за забава и дружење.

Дирекција за заштита на личните податоци

99

Немој да пишуваш постојано, кога веќе тискаш толку букви, напиши поздраво!

Маја Бечкович

100

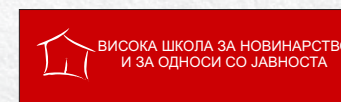
Користи различни податоци за идентификација на Интернет. Корисничките имиња и лозинки пожелно е да бидат различни на различни веб-страници.

Дирекција за заштита на личните податоци

@бонТон

Правила за добро однесување на интернет

Пријатели на е-бонтон:

Фондација е-Македонија

